

30.4.2002

737/4/00

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Aila Linnakangas

LAPSEN HUOLTOA JA TAPAAMISOIKEUTTA KOSKEVA SOSIAALIVIRANOMAISEN SELVITYS JA ASIANOSAISEN TIEDONSAANTIOIKEUS TALLENTAMATTOMASTA TIEDOSTA (seloste)

Kantelijan mukaan Kuusamon perusturvalautakunnan sosiaalityöntekijöiden laatima käräjäoikeudelle annettu selvitys lasten asumista ja tapaamisoikeutta koskevassa asiassa oli puutteellinen ja yksipuolinen. Tuolloin 8- ja 10-vuotiaita lapsia ei kantelijan mukaan kuultu. Selvityksessä todettiin, että "useat yksityishenkilöt olivat olleet yhteydessä sosiaalityöntekijään lasten asioissa", mutta sosiaalityöntekijä ei kantelijan mukaan ollut suostunut kertomaan yhteydenottajien henkilöllisyyttä ja yhteydenottojen sisältöä.

Oikeusasiamiehelle antamansa selvityksen mukaan sosiaalityöntekijät eivät olleet esittäneet lapsille suoraa kysymystä siitä, kumman luona nämä halusivat asua, koska lapsia oli tarpeetonta ahdistaa suoralla kysymyksellä ja siten ehkä pahentaa vanhempien riitatilanteesta johtuvaa lojaliteettiristiriitaa. He olivat kuitenkin havainnoineet lapsia molempien vanhempien luona ja keskustelleet lasten opettajan kanssa.

Paunio totesi ratkaisussaan kanteluun, että lasten kuuleminen oli edellä mainitussa tilanteessa kuulunut sosiaalityöntekijöiden harkintavaltaan. Selvityksestä olisi kuitenkin tullut ilmetä, miksi lasten mielipidettä ei katsottu aiheelliseksi kirjata.

Oikeusasiamiehen mukaan selvityksessä olisi tullut kantelijan hakemuksen sisältö huomioon ottaen arvioida myös edellytyksiä lasten asumisen muuttamiselle hänen luokseen. Tätä vaihtoehtoa tuomioistuimenei ollut selvityksen perusteella mahdollista arvioida. Mikäli "useiden yksityishenkilöiden yhteydenotoilla" ei ollut merkitystä tässä lasten asumista ja tapaamisoikeutta koskevassa asiassa, ei yhteydenotoista olisi tullut mainita selvityksessä. Mikäli yhteydenotoilla oli merkitystä, olisi niiden sisältö tullut ilmetä selvityksestä.

Tallentamattomien tietojen ilmaisemisesta oikeusasiamies totesi seuraavaa.

Sosiaalihuollon asiakkaan asianosaisuuteen perustuva tiedonsaantioikeus koski ennen 1.12.1999 voimassa olleiden säännösten mukaan ja koskee edelleenkin vain asiakirjoja ja muita tallennettuja tietoja. Asianosaisen oikeudesta tallentamattomiin tietoihin ei ole säännöksiä. Sosiaalityöntekijän ei voitu katsoa menetelleen lainvastaisesti jättäessään ilmaisematta tiedot yksityisten yhteydenottajien henkilöllisyydestä ja yhteydenottojen sisällöstä. Sosiaaliviranomainen voi julkisuuslain 11, 26 ja 32 § huomioon ottaen ilmaista asianosaiselle tallentamattomakin salassa pidettävää tietoa. Asianosaisjulkisuuden edistämiseksi myös sellaiset tallentamattomat tiedot, jotka voivat tai ovat voineet vaikuttaa asian käsittelyyn, olisi oikeusasiamiehen näkemyksen mukaan perusteltua lähtökohtaisesti ilmaista asianosaisille, ellei tiedon antaminen ole vastoin lapsen etua tai erittäin tärkeää yleistä tai yksityistä etua.